ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ത്രിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ത്രിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
വൈദർഭ്യാഃ സ തു സന്ദേശം നിശമ്യ യദുനന്ദനഃ।
പ്രഗൃഹ്യ പാണിനാ പാണിം പ്രഹസന്നിദമബ്രവീത് ॥ **1** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
തഥാഹമപി തച്ചിത്തോ നിദ്രാം ച ന ലഭേ നിശി।
വേദാഹം രുക്മിണാ ദ്വേഷാന്മമോദ്വാഹോ നിവാരിതഃ ॥ **2** ॥

താമാനയിഷ്യ ഉന്മഥ്യ രാജന്യാപസദാൻ മൃധേ।
മത്പരാമനവദ്യാംഗീമേധസോഽഗ്നിശിഖാമിവ ॥ **3** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഉദ്വാഹർക്ഷം ച വിജ്ഞായ രുക്മിൺയാ മധുസൂദനഃ।
രഥഃ സംയുജ്യതാമാശു ദാരുകേത്യാഹ സാരഥിം ॥ **4** ॥

സ ചാശ്വൈഃ ശൈവ്യസുഗ്രീവമേഘപുഷ്പബലാഹകൈഃ।
യുക്തം രഥമുപാനീയ തസ്ഥൗ പ്രാഞ്ജലിരഗ്രതഃ ॥ **5** ॥

ആരുഹ്യ സ്യന്ദനം ശൗരിർദ്വിജമാരോപ്യ തൂർണഗൈഃ।
ആനർത്താദേകരാത്രേണ വിദർഭാനഗമദ്ഹയൈഃ ॥ **6** ॥

രാജാ സ കുണ്ഡിനപതിഃ പുത്രസ്നേഹവശം ഗതഃ।
ശിശുപാലായ സ്വാം കന്യാം ദാസ്യൻ കർമാണ്യകാരയത് ॥ **7** ॥

പുരം സമ്മൃഷ്ടസംസിക്തമാർഗരഥ്യാചതുഷ്പഥം।
ചിത്രധ്വജപതാകാഭിസ്തോരണൈഃ സമലങ്കൃതം ॥ **8** ॥

സ്രഗ്ഗന്ധമാല്യാഭരണൈർവിരജോഽംബരഭൂഷിതൈഃ।
ജുഷ്ടം സ്ത്രീപുരുഷൈഃ ശ്രീമദ്ഗൃഹൈരഗുരുധൂപിതൈഃ ॥ **9** ॥

പിതൄൻ ദേവാൻ സമഭ്യർച്യ വിപ്രാംശ്ച വിധിവന്നൃപ।
ഭോജയിത്വാ യഥാന്യായം വാചയാമാസ മംഗലം ॥ **10** ॥

സുസ്നാതാം സുദതീം കന്യാം കൃതകൗതുകമംഗലാം।
അഹതാംശുകയുഗ്മേന ഭൂഷിതാം ഭൂഷണോത്തമൈഃ ॥ **11** ॥

ചക്രുഃ സാമർഗ്യജുർമന്ത്രൈർവധ്വാ രക്ഷാം ദ്വിജോത്തമാഃ।
പുരോഹിതോഽഥർവവിദ് വൈ ജുഹാവ ഗ്രഹശാന്തയേ ॥ **12** ॥

ഹിരണ്യരൂപ്യവാസാംസി തിലാംശ്ച ഗുഡമിശ്രിതാൻ।
പ്രാദാദ് ധേനൂശ്ച വിപ്രേഭ്യോ രാജാ വിധിവിദാം വരഃ ॥ **13** ॥

ഏവം ചേദിപതീ രാജാ ദമഘോഷഃ സുതായ വൈ।
കാരയാമാസ മന്ത്രജ്ഞൈഃ സർവമഭ്യുദയോചിതം ॥ **14** ॥

മദച്യുദ്ഭിർഗജാനീകൈഃ
സ്യന്ദനൈർഹേമമാലിഭിഃ।
പത്ത്യശ്വസങ്കുലൈഃ സൈന്യൈഃ
പരീതഃ കുണ്ഡിനം യയൗ ॥ **15** ॥

തം വൈ വിദർഭാധിപതിഃ സമഭ്യേത്യാഭിപൂജ്യ ച।
നിവേശയാമാസ മുദാ കൽപിതാന്യനിവേശനേ ॥ **16** ॥

തത്ര ശാൽവോ ജരാസന്ധോ ദന്തവക്ത്രോ വിദൂരഥഃ।
ആജഗ്മുശ്ചദ്യപക്ഷീയാഃ പൗണ്ഡ്രകാദ്യാഃ സഹസ്രശഃ ॥ **17** ॥

കൃഷ്ണരാമദ്വിഷോ യത്താഃ കൻയാം ചൈദ്യായ സാധിതും।
യദ്യാഗത്യ ഹരേത് കൃഷ്ണോ രാമാദ്യൈർയദുഭിർവൃതഃ ॥ **18** ॥

യോത്സ്യാമഃ സംഹതാസ്തേന ഇതി നിശ്ചിതമാനസാഃ।
ആജഗ്മുർഭൂഭുജഃ സർവേ സമഗ്രബലവാഹനാഃ ॥ **19** ॥

ശ്രുത്വൈതദ് ഭഗവാൻ രാമോ വിപക്ഷീയന്യൃപോദ്യമം।
കൃഷ്ണം ചൈകം ഗതം ഹർതും കൻയാം കലഹശങ്കിതഃ ॥ **20** ॥

ബലേന മഹതാ സാർധം ഭ്രാതൃസ്നേഹപരിപ്ലുതഃ।
ത്വരിതഃ കുണ്ഡിനം പ്രാഗാദ് ഗജാശ്വരഥപത്തിഭിഃ ॥ **21** ॥

ഭീഷ്മകൻയാ വരാരോഹാ കാങ്ക്ഷന്ത്യാഗമനം ഹരേഃ।
പ്രത്യാപത്തിമപശ്യന്തീ ദ്വിജസ്യാചിന്തയത്തദാ ॥ **22** ॥

അഹോ ത്രിയാമാന്തരിത ഉദ്വാഹോ മേഽൽപരാധസഃ।
നാഗച്ഛത്യരവിന്ദാക്ഷോ നാഹം വേദ്മ്യത്ര കാരണം।
സോഽപി നാവർതതേഽദ്യാപി മത്സന്ദേശഹരോ ദ്വിജഃ ॥ **23** ॥

അപി മയ്യനവദ്യാത്മാ ദൃഷ്ട്വാ കിഞ്ചിജ്ജുഗുപ്സിതം।
മത്പാണിഗ്രഹണേ നൂനം നായാതി ഹി കൃതോദ്യമഃ ॥ **24** ॥

ദുർഭഗായാ ന മേ ധാതാ നാനുകൂലോ മഹേശ്വരഃ।
ദേവീ വാ വിമുഖാ ഗൗരീ രുദ്രാണീ ഗിരിജാ സതീ ॥ **25** ॥

ഏവം ചിന്തയതീ ബാലാ ഗോവിന്ദഹൃതമാനസാ।
ൻയമീലയത കാലജ്ഞാ നേത്രേ ചാശ്രുകലാകുലേ ॥ **26** ॥

ഏവം വധ്വാഃ പ്രതീക്ഷന്ത്യാ ഗോവിന്ദാഗമനം നൃപ ।
വാമ ഊരുർഭുജോ നേത്രമസ്ഫുരൻ പ്രിയഭാഷിണഃ ॥ **27** ॥

അഥ കൃഷ്ണവിനിർദിഷ്ടഃ സ ഏവ ദ്വിജസത്തമഃ ।
അന്തഃപുരചരീം ദേവീം രാജപുത്രീം ദദർശ ഹ ॥ **28** ॥

സാ തം പ്രഹൃഷ്ടവദനമവ്യഗ്രാത്മഗതിം സതീ ।
ആലക്ഷ്യ ലക്ഷണാഭിജ്ഞാ സമപൃച്ഛച്ഛുചിസ്മിതാ ॥ **29** ॥

തസ്യാ ആവേദയത് പ്രാപ്തം ശശംസ യദുനന്ദനം ।
ഉക്തം ച സത്യവചനമാത്മോപനയനം പ്രതി ॥ **30** ॥

തമാഗതം സമാജ്ഞായ വൈദർഭീ ഹൃഷ്ടമാനസാ ।
ന പശ്യന്തീ ബ്രാഹ്മണായ പ്രിയമന്യന്നനാമ സാ ॥ **31** ॥

പ്രാപ്തൗ ശ്രുത്വാ സ്വദുഹിതുരുദ്വാഹപ്രേക്ഷണോത്സുകൗ ।
അഭ്യയാത്തൂർയഘോഷേണ രാമകൃഷ്ണൗ സമർഹണൈഃ ॥ **32** ॥

മധുപർകമുപാനീയ വാസാംസി വിരജാംസി സഃ ।
ഉപായനാന്യഭീഷ്ടാനി വിധിവത് സമപൂജയത് ॥ **33** ॥

തയോർനിവേശനം ശ്രീമദുപകൽപ്യ മഹാമതിഃ ।
സസൈന്യയോഃ സാനുഗയോരാതിഥ്യം വിദധേ യഥാ ॥ **34** ॥

ഏവം രാജ്ഞാം സമേതാനാം യഥാവീർയം യഥാവയഃ ।
യഥാബലം യഥാവിത്തം സർവൈഃ കാമൈഃ സമർഹയത് ॥ **35** ॥

കൃഷ്ണമാഗതമാകർണ്യ വിദർഭപുരവാസിനഃ ।
ആഗത്യ നേത്രാഞ്ജലിഭിഃ പപുസ്തൻമുഖപങ്കജം ॥ **36** ॥

അന്യൈവ ഭാർയാ ഭവിതും രുക്മിണ്യർഹതി നാപരാ ।
അസാവപ്യനവദ്യാത്മാ ഭൈഷ്മ്യാഃ സമുചിതഃ പതിഃ ॥ **37** ॥

കിഞ്ചിത്സുചരിതം യന്നസ്തേന തുഷ്ടസ്ത്രിലോകകൃത് ।
അനുഗൃഹ്ണാതു ഗൃഹ്ണാതു വൈദർഭ്യാഃ പാണിമച്യുതഃ ॥ **38** ॥

ഏവം പ്രേമകലാബദ്ധാ വദന്തി സ്മ പുരൗകസഃ ।
കൻയാ ചാന്തഃപുരാത് പ്രാഗാദ് ഭടൈർഗുപ്താംബികാലയം ॥ **39** ॥

പദ്ഭ്യാം വിനിർയയൗ ദ്രഷ്ടും ഭവാൻയാഃ പാദപൽലവം ।
സാ ചാനുധ്യായതീ സമ്യങ്മുകുന്ദചരണാംബുജം ॥ **40** ॥

യതവാങ്മാതൃഭിഃ സാർധം സഖീഭിഃ പരിവാരിതാ ।
ഗുപ്താ രാജഭടൈഃ ശൂരൈഃ സന്നദ്ധൈരുദ്യതായുധൈഃ ।
മൃദംഗശംഖപണവാസ്തൂർയഭേർയശ്ച ജഘ്നിരേ ॥ **41** ॥

നാനോപഹാരബലിഭിർവാരമുഖ്യാഃ സഹസ്രശഃ ।
സ്രഗ്ഗന്ധവസ്ത്രാഭരണൈർദ്വിജപത്ന്യഃ സ്വലങ്കൃതാഃ ॥ **42** ॥

ഗായന്തശ്ച സ്തുവന്തശ്ച ഗായകാ വാദ്യവാദകാഃ ।
പരിവാർയ വധൂം ജഗ്മുഃ സൂതമാഗധവന്ദിനഃ ॥ **43** ॥

ആസാദ്യ ദേവീസദനം ധൗതപാദകരാംബുജാ ।
ഉപസ്പൃശ്യ ശുചിഃ ശാന്താ പ്രവിവേശാംബികാന്തികം ॥ **44** ॥

താം വൈ പ്രവയസോ ബാലാം വിധിജ്ഞാ വിപ്രയോഷിതഃ ।
ഭവാനീം വന്ദയാഞ്ചക്രുർഭവപത്നീം ഭവാൻവിതാം ॥ **45** ॥

നമസ്യേ ത്വാംബികേഽഭീക്ഷ്ണം സ്വസന്താനയുതാം ശിവാം ।
ഭൂയാത് പതിർമേ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണസ്തദനുമോദതാം ॥ **46** ॥

അദ്ഭിർഗന്ധാക്ഷതൈർധൂപൈ -
ർവാസഃസ്രങ്മാൽയഭൂഷണൈഃ ।

നാനോപഹാരബലിഭിഃ
പ്രദീപാവലിഭിഃ പൃഥക് ॥ **47** ॥

വിപ്രസ്ത്രിയഃ പതിമതീസ്തഥാ തൈഃ സമപൂജയത് ।
ലവണാപൂപതാംബൂലകംഠസൂത്രഫലേക്ഷുഭിഃ ॥ **48** ॥

തസ്യൈ സ്ത്രിയസ്താഃ പ്രദദുഃ ശേഷാം യുയുജുരാശിഷഃ ।
താഭ്യോ ദേവ്യൈ നമശ്ചക്രേ ശേഷാം ച ജഗൃഹേ വധൂഃ ॥ **49** ॥

മുനിവ്രതമഥ ത്യക്ത്വാ നിശ്ചക്രാമാംബികാഗൃഹാത് ।
പ്രഗൃഹ്യ പാണിനാ ഭൃത്യാം രത്നമുദ്രോപശോഭിനാ ॥ **50** ॥

താം ദേവമായാമിവ വീരമോഹിനീം
സുമധ്യമാം കുണ്ഡലമണ്ഡിതാനനാം ।
ശ്യാമാം നിതംബാർപിതരത്നമേഖലാം
വ്യഞ്ജത്സ്തനീം കുന്തലശങ്കിതേക്ഷണാം ॥ **51** ॥

ശുചിസ്മിതാം ബിംബഫലാധരദ്യുതി -
ശോണായമാനദ്വിജകുന്ദകുഡ്മലാം ।
പദാ ചലന്തീം കലഹംസഗാമിനീം
ശിഞ്ജത്കലാനൂപുരധാമശോഭിനാ ।
വിലോക്യ വീരാ മുമുഹുഃ സമാഗതാ
യശസ്വിനസ്തത്കൃതഹൃച്ഛയാർദിതാഃ ॥ **52** ॥

യാം വീക്ഷ്യ തേ നൃപതയസ്തദുദാരഹാസ -
വ്രീഡാവലോകഹൃതചേതസ ഉജ്ഝിതാസ്ത്രാഃ ।
പേതുഃ ക്ഷിതൗ ഗജരഥാശ്വഗതാ വിമൂഢാ
യാത്രാച്ഛലേന ഹരയേഽർപയതീം സ്വശോഭാം ॥ **53** ॥

സൈവം ശനൈശ്ചലയതീ ചലപദ്മകോശൗ
പ്രാപ്തിം തദാ ഭഗവതഃ പ്രസമീക്ഷമാണാ।
ഉത്സാര്യ വാമകരജൈരലകാനപാംഗൈഃ
പ്രാപ്താൻ ഹ്രിയൈക്ഷത നൃപാൻ ദദൃശേഽച്യുതം സാ ॥ **54** ॥

താം രാജകന്യാം രഥമാരുരുക്ഷതീം
ജഹാര കൃഷ്ണോ ദ്വിഷതാം സമീക്ഷതാം।
രഥം സമാരോപ്യ സുപർണലക്ഷണം
രാജന്യചക്രം പരിഭൂയ മാധവഃ ॥ **55** ॥

തതോ യയൗ രാമപുരോഗമൈഃ ശനൈഃ
സൃഗാലമധ്യാദിവ ഭാഗഹൃദ്ധരിഃ ॥ **56** ॥

തം മാനിനഃ സ്വാഭിഭവം യശഃക്ഷയം
പരേ ജരാസന്ധവശാ ന സേഹിരേ।
അഹോ ധിഗസ്മാൻ യശ ആത്തധൻവനാം
ഗോപൈർഹൃതം കേസരിണാം മൃഗൈരിവ ॥ **57** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
രുക്മിണീഹരണം നാമ ത്രിപഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥